

Έκθεση παρακολούθησης της εκπαίδευσης και της κατάρτισης του 2016

Ελλάδα

Εκπαίδευση και
κατάρτιση

Ο τόμος 2 της «Έκθεσης Παρακολούθησης της Εκπαίδευσης και της Κατάρτισης — 2016» περιλαμβάνει είκοσι οκτώ επιμέρους εκθέσεις, μία για κάθε χώρα. Με βάση τα πιο επικαιροποιημένα ποσοτικά και ποιοτικά στοιχεία, παρουσιάζει και αξιολογεί τα κυριότερα πρόσφατα και τρέχοντα μέτρα πολιτικής σε κάθε κράτος μέλος της ΕΕ, με έμφαση στις εξελίξεις από τα μέσα του 2015 και μετά. Συνεπώς, συμπληρώνει τις υπάρχουσες πηγές πληροφοριών οι οποίες περιγράφουν τα εθνικά συστήματα εκπαίδευσης και κατάρτισης.

Η δομή των ανά χώρα εκθέσεων έχει ως εξής: στο τμήμα 1 παρέχεται στατιστική επισκόπηση των βασικών δεικτών της εκπαίδευσης και της κατάρτισης. Στο τμήμα 2 περιγράφονται συνοπτικά τα βασικά πλεονεκτήματα και οι κυριότερες προκλήσεις του συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης της χώρας. Το τμήμα 3 εξετάζει τις δαπάνες για την εκπαίδευση, τις δημογραφικές προκλήσεις και τις προκλήσεις δεξιοτήτων. Το τμήμα 4 επικεντρώνεται στην πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου, στην προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα και στις βασικές δεξιότητες ως σημαντικούς τομείς που σχετίζονται με την αντιμετώπιση των ανισοτήτων και την προώθηση της κοινωνικής ένταξης. Το τμήμα 5 ασχολείται με τις πολιτικές που αποσκοπούν στον εκσυγχρονισμό της σχολικής εκπαίδευσης και καλύπτει, μεταξύ άλλων, το επάγγελμα του εκπαιδευτικού, καθώς επίσης τις ψηφιακές και τις γλωσσικές δεξιότητες. Στο τμήμα 6 εξετάζονται μέτρα για τον εκσυγχρονισμό της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Τέλος, το τμήμα 7 καλύπτει την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, καθώς και την εκπαίδευση ενηλίκων.

Το χειρόγραφο ολοκληρώθηκε στις 15 Σεπτεμβρίου 2016.

ec.europa.eu/education/monitor

1. Βασικοί δείκτες

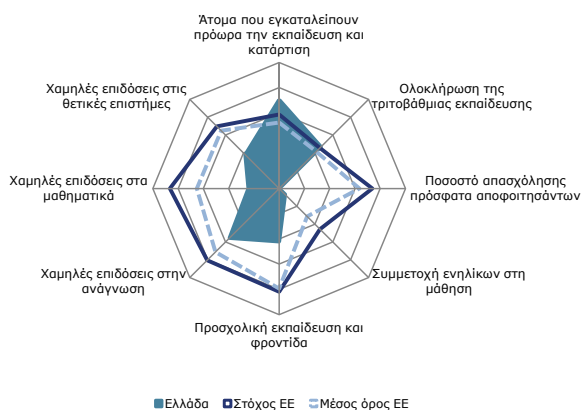
		Ελλάδα		Μέσος όρος ΕΕ		
		2012	2015	2012	2015	
Σημεία αναφοράς εκπαίδευσης και κατάρτισης για το 2020						
Άτομα που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και κατάρτιση (ηλικίας 18-24 ετών)	Σύνολο	11,3%	7,9%	12,7%	11,0%	
Ολοκλήρωση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ηλικίας 30-34 ετών)	Σύνολο	31,2%	40,4%	36,0%	38,7%	
Προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα (από την ηλικία των 4 ετών μέχρι την ηλικία έναρξης της υποχρεωτικής εκπαίδευσης)		76,0% ¹¹	84,0% ¹⁴	93,2% ¹¹	94,3% ¹⁴	
Ποσοστό ατόμων ηλικίας 15 ετών με χαμηλές επιδόσεις σε:	Ανάγνωση	22,6%	:	17,8%	:	
	Μαθηματικά	35,7%	:	22,1%	:	
	Θετικές επιστήμες	25,5%	:	16,6%	:	
Ποσοστό απασχόλησης σπουδαστών που έχουν αποφοιτήσει πρόσφατα κατά επίπεδο ολοκλήρωσης εκπαίδευσης (ηλικίας 20-34 ετών που έχουν ολοκληρώσει την εκπαίδευση 1-3 έτη πριν από το έτος αναφοράς)	ISCED 3-8 (σύνολο)	43,0%	45,2%	75,9%	76,9%	
	ISCED 0-8 (σύνολο)	3,3%	3,3%	9,2%	10,7%	
Άλλοι συναφείς δείκτες						
Επενδύσεις στην εκπαίδευση	Δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ	4,5%	4,4% ¹⁴	5,0%	4,9% ^{14,p}	
	Δαπάνες για δημόσια και ιδιωτικά ιδρύματα ανά σπουδαστή σε ευρώ ΜΑΔ	ISCED 1-2	:	: ¹³	:	: ¹³
		ISCED 3-4	:	: ¹³	:	: ¹³
		ISCED 5-8	:	: ¹³	:	: ¹³
Άτομα που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και κατάρτιση (ηλικίας 18-24 ετών)	Γηγενείς	8,2%	6,8%	11,6%	10,1%	
	Γεννημένοι στο εξωτερικό	41,4%	24,1%	24,9%	19,0%	
Ολοκλήρωση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (ηλικίας 30-34 ετών)	Γηγενείς	34,3%	44,2%	36,7%	39,4%	
	Γεννημένοι στο εξωτερικό	10,5%	12,1%	33,8%	36,4%	
Ποσοστό απασχόλησης σπουδαστών που έχουν αποφοιτήσει πρόσφατα κατά επίπεδο ολοκλήρωσης εκπαίδευσης (ηλικίας 20-34 ετών που έχουν ολοκληρώσει την εκπαίδευση 1-3 έτη πριν από το έτος αναφοράς)	ISCED 3-4	34,2%	35,8%	69,7%	70,8%	
	ISCED 5-8	47,7%	49,9%	81,5%	81,9%	
Μαθησιακή κινητικότητα	Εισερχόμενη κινητικότητα αποφοίτων (πτυχίο)	: ¹³	: ¹⁴	5,5% ¹³	5,9% ¹⁴	
	Εισερχόμενη κινητικότητα αποφοίτων (μεταπτυχιακό)	: ¹³	: ¹⁴	13,6% ¹³	13,9% ¹⁴	

Πηγές: Eurostat (για περισσότερες λεπτομέρειες βλέπε ενότητα 9)· ΟΟΣΑ (PISA).

Σημειώσεις: τα στοιχεία αναφέρονται στους σταθμισμένους μέσους όρους της ΕΕ, καλύπτοντας διαφορετικούς αριθμούς κρατών μελών ανάλογα με την πηγή· b= διακοπή στη χρονική σειρά, d= διαφορετικός ορισμός, p= προσωρινό, u= χαμηλή αξιοπιστία, 11 = 2011, 13 = 2013, 14 = 2014.

Περισσότερες πληροφορίες διατίθενται στη σχετική ενότητα του τόμου 1 (ec.europa.eu/education/monitor).

Σχήμα 1. Θέση σε σχέση με τις υψηλότερες (εξωτερικός δακτύλιος) και τις χαμηλότερες επιδόσεις (κέντρο)

Πηγή: Υπολογισμοί της ΓΔ Εκπαίδευσης και Πολιτισμού με βάση στοιχεία της Eurostat (ΕΕΔ 2015) και του ΟΟΣΑ (PISA 2012).
Σημείωση: όλες οι βαθμολογίες τοποθετούνται μεταξύ μέγιστου (οι υψηλότερες επιδόσεις απεικονίζονται στον εξωτερικό δακτύλιο) και ελάχιστου (οι χαμηλότερες επιδόσεις απεικονίζονται στο κέντρο του σχήματος).

2. Βασικά σημεία

- Τα ποσοστά της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου και της ολοκλήρωσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σημείωσαν σημαντική βελτίωση και είναι πλέον καλύτερα από τον μέσο όρο της ΕΕ.
- Οι επιδόσεις είναι απογοητευτικές όσον αφορά την απόκτηση βασικών δεξιοτήτων από τους νέους και τους ενήλικες, τη συμμετοχή στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση, καθώς επίσης και την εκπαίδευση των ενηλίκων.
- Στο πλαίσιο του εθνικού διαλόγου για την παιδεία και της επανεξέτασης του εκπαιδευτικού συστήματος, επισημαίνονται καίρια προβλήματα όπως η σοβαρή υποχρηματοδότηση, η στελέχωση των σχολείων με εκπαιδευτικό προσωπικό, η ισότητα και η αποδοτικότητα.
- Η ανατροπή προγενέστερων μεταρρυθμίσεων που αποσκοπούσαν στην αύξηση της διαφάνειας, της λογοδοσίας και της αξιολόγησης στα σχολεία και στην τριτοβάθμια εκπαίδευση αποτελεί εστία ανησυχίας.
- Η Ελλάδα έχει θεσπίσει τομεακές στρατηγικές για την τριτοβάθμια εκπαίδευση, την επαγγελματική εκπαίδευση και τη διά βίου μάθηση. Η εφαρμογή τους θα αποτελέσει πρόκληση.
- Ο αντίκτυπος της προσφυγικής κρίσης στο ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα εξακολουθεί να είναι αρκετά περιορισμένος προς το παρόν, αλλά ενδέχεται να έχει ευρύτερες συνέπειες στο μέλλον.

Πλαίσιο 1: Το Μνημόνιο Συνεννόησης που συνήφθη τον Αύγουστο του 2015 στο πλαίσιο του προγράμματος οικονομικής προσαρμογής¹

Στο Μνημόνιο Συνεννόησης που συνήφθη τον Αύγουστο του 2015 στο πλαίσιο του τρίτου προγράμματος οικονομικής προσαρμογής (ενότητα 4.1, όπως επικαιροποιήθηκε τον Ιούνιο του 2016), η εκπαίδευση αποτελεί μέρος της μελλοντικής εθνικής αναπτυξιακής στρατηγικής. Στο κείμενο αναφέρεται ότι ο ΟΟΣΑ θα κληθεί να προβεί σε επανεξέταση του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος μέχρι το τρίτο τρίμηνο του 2016. Η επανεξέταση πρέπει να καλύψει όλα τα επίπεδα εκπαίδευσης, μεταξύ άλλων:

- την υλοποίηση της μεταρρύθμισης του «Νέου Σχολείου»·
- τα περιθώρια για περαιτέρω εξορθολογισμό (τάξεων, σχολείων και πανεπιστημίων)·
- τη λειτουργία και τη διακυβέρνηση των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης·
- την αποδοτικότητα και την αυτονομία των δημόσιων εκπαιδευτικών μονάδων·
- τους δεσμούς μεταξύ έρευνας και εκπαίδευσης, καθώς και τη συνεργασία μεταξύ πανεπιστημίων, ερευνητικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων με σκοπό την ενίσχυση της καινοτομίας και της επιχειρηματικότητας·
- την αξιολόγηση των σχολείων και των εκπαιδευτικών, καθώς και τη διαφάνεια σε όλα τα επίπεδα.

Στο πλαίσιο της επανεξέτασης, αναμένεται να υποβληθούν συστάσεις πολιτικής σύμφωνα με τις βέλτιστες πρακτικές που ακολουθούνται στις χώρες της ΕΕ και του ΟΟΣΑ, προκειμένου να εκσυγχρονιστεί περαιτέρω ο ελληνικός εκπαιδευτικός τομέας. Οι συστάσεις αυτές θα αποτελέσουν μία από τις βάσεις για την υλοποίηση των απαραίτητων νομοθετικών και ρυθμιστικών αλλαγών από τις ελληνικές αρχές και για την κατάρτιση του νέου σχεδίου δράσης για την εκπαίδευση της περιόδου 2016-2018, που έχει προγραμματιστεί για το φθινόπωρο του 2016.

¹ Το πλήρες κείμενο του Μνημονίου, και συγκεκριμένα η έκδοση της 16ης Ιουνίου 2016, βρίσκεται στον ακόλουθο σύνδεσμο:
http://ec.europa.eu/economy_finance/assistance_eu_ms/greek_loan_facility/pdf/smou_en.pdf

Στο δεύτερο στάδιο της επανεξέτασης αναμένεται να πραγματοποιηθεί περαιτέρω ενδελεχής ανάλυση των ασκούμενων πολιτικών με τη συμμετοχή πολλών ενδιαφερόμενων παραγόντων. Το στάδιο αυτό θα υλοποιηθεί από το δεύτερο εξάμηνο του 2016 μέχρι το δεύτερο εξάμηνο του 2017 και αναμένεται να παράσχει μια αξιόπιστη βάση στοιχείων επί των οποίων θα μπορούν να στηριχθούν περαιτέρω προτάσεις για τη βελτίωση του εκπαιδευτικού συστήματος της Ελλάδας.

3. Επένδυση στην εκπαίδευση για την αντιμετώπιση των δημογραφικών προκλήσεων και των προκλήσεων στον τομέα των δεξιοτήτων

Οι δαπάνες της γενικής κυβέρνησης για την εκπαίδευση στην Ελλάδα ανήλθαν στο 4,6 % του ΑΕΠ το 2013 και στο 4,4 % του ΑΕΠ το 2014, υπολειπόμενες του μέσου όρου της ΕΕ των 28, ο οποίος ανήλθε στο 5 % και στο 4,9 %, αντίστοιχα². Το ποσοστό των δαπανών για την εκπαίδευση επί των συνολικών δαπανών της κυβέρνησης εμφάνισε μικρή βελτίωση, καθώς από 7,5 % το 2013, ανήλθε σε 8,8 % το 2014. Ωστόσο, το ποσοστό αυτό ήταν πάλι πολύ χαμηλότερο από το 10,2 % του μέσου όρου της ΕΕ των 28. Ο κεντρικός προϋπολογισμός για την εκπαίδευση έχει υποστεί σημαντική συρρίκνωση, καθώς από τα 5,7 δισεκατομμύρια EUR το 2014 μειώθηκε στα 5,3 δισεκατομμύρια EUR το 2015, ποσά που ισοδυναμούν αντίστοιχα με το 3,2 % και το 3 % του ΑΕΠ. Ο προϋπολογισμός για την εκπαίδευση που υπόκειται σε κεντρική διαχείριση μειώθηκε σε απόλυτους όρους σε σύγκριση με τα προηγούμενα έτη λόγω των προσπαθειών εξυγίανσης που κατέβαλε η ελληνική κυβέρνηση στο πεδίο των γενικών δαπανών (Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2016α). Οι περικοπές αυτές επηρέασαν και τους μισθούς των εκπαιδευτικών της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης: από την 1η Ιανουαρίου 2016 ισχύουν νέα μισθολογικά κλιμάκια για όλους τους δημόσιους υπαλλήλους και μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου του 2017 οι μισθοί θα παραμείνουν αμετάβλητοι με σκοπό την εξοικονόμηση δαπανών³.

Σε ένα περιβάλλον που χαρακτηρίζεται από υψηλή ανεργία, και κυρίως από τη συνεχόμενη ανεργία των νέων, τα ποσοστά απασχόλησης στην Ελλάδα εμφανίζουν σημαντικές διαφορές ανάλογα με το μορφωτικό επίπεδο. Στις πληθυσμιακές ομάδες με χαμηλού επιπέδου προσόντα (επίπεδα ISCED 0-2), το ποσοστό απασχόλησης ανήλθε σε 48,5 % το 2015, κοντά στον μέσο όρο της ΕΕ των 28. Στις πληθυσμιακές ομάδες με μεσαίου επιπέδου προσόντα (επίπεδα ISCED 3-4), το ποσοστό απασχόλησης ανήλθε σε 56,4 % το 2015 και ήταν πολύ χαμηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ. Στις πληθυσμιακές ομάδες με υψηλού επιπέδου προσόντα (επίπεδα ISCED 5-8), το ποσοστό απασχόλησης ανήλθε σε 68,7 % το 2015 και ήταν επίσης πολύ χαμηλότερο από τον μέσο όρο της ΕΕ. Η Ελλάδα εμφανίζει άλλωστε το υψηλότερο ποσοστό (40 %) νέων ηλικίας 15-29 ετών που είναι πτυχιούχοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και βρίσκονται εκτός εκπαίδευσης, απασχόλησης ή κατάρτισης. Επιπλέον, μολονότι στην Ελλάδα ο αριθμός των νέων γυναικών που επιτυγχάνουν ανώτερα επίπεδα εκπαίδευσης εξακολουθεί να είναι υψηλότερος από τον αντίστοιχο αριθμό των ανδρών, τα ποσοστά απασχόλησης των γυναικών παραμένουν χαμηλότερα από τα ποσοστά των ανδρών (ΟΟΣΑ 2015).

Παράλληλα με την οικονομική κρίση, ο αριθμός των γεννήσεων στην Ελλάδα μειώνεται συνεχώς τα τελευταία χρόνια: από 118 000 το 2008, μειώθηκε σε περίπου 92 000 το 2014, σημειώνοντας πτώση κατά 22 % (ΕΛΣΤΑΤ 2016). Τα τελευταία χρόνια η Ελλάδα έχει επίσης εξελιχθεί σε χώρα καθαρής αποδημίας, ενώ στο πλαίσιο της πρόσφατης προσφυγικής κρίσης αποτελεί κυρίως χώρα διέλευσης των προσφύγων. Η μείωση του μαθητικού πληθυσμού είναι ήδη ορατή στην προσχολική εκπαίδευση και έχει αρχίσει να αποτυπώνεται και στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Τα επόμενα 6 χρόνια ο μαθητικός πληθυσμός της πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης αναμένεται να μειωθεί κατά 25 % περίπου.

² Πηγή: Eurostat, Βάση δεδομένων για τις δαπάνες γενικής κυβέρνησης κατά λειτουργία (COFOG).

³ Νόμος 4354/2015: «Διαχείριση των μη εξυπηρετούμενων δανείων, μισθολογικές ρυθμίσεις και άλλες επείγουσες διατάξεις εφαρμογής της συμφωνίας δημοσιονομικών στόχων και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων».

Πλαίσιο 2: Ο εθνικός διάλογος για την παιδεία

Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα βρίσκεται σε κρίσιμο σταυροδρόμι και την περίοδο αυτή διεξάγεται δημόσια συζήτηση για το μέλλον του. Η κυβέρνηση εγκαινίασε εθνικό διάλογο για την παιδεία, ενώ την ίδια στιγμή ο ΟΟΣΑ διενεργεί εκτεταμένη έρευνα στη χώρα, όπως προβλέπεται στο Μνημόνιο Συνεννόησης.

Ο εθνικός κοινωνικός διάλογος για την παιδεία ξεκίνησε με σκοπό την κατάρτιση ενός εθνικού σχεδίου δράσης για την εκπαίδευση⁴. Συστάθηκαν πολλές επιτροπές στις οποίες συμμετέχουν ενδιαφερόμενοι φορείς, επαγγελματίες και κοινωνικοί εταίροι. Τα θέματα που συζητήθηκαν ήταν: το εθνικό εκπαιδευτικό πλαίσιο, η μεταρρύθμιση της υποχρεωτικής εκπαίδευσης, η κατάρτιση των εκπαιδευτικών, η ψηφιακή εκπαίδευση, η εισαγωγή στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, η μεταρρύθμιση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, η επαγγελματική εκπαίδευση και η χρηματοδότηση της εκπαίδευσης. Μέλη του κοινού, ενδιαφερόμενοι φορείς και άλλοι είχαν τη δυνατότητα να κοινοποιήσουν τις προτάσεις τους στην ψηφιακή πλατφόρμα «Διάλογος».

Στην τελική έκθεση του διαλόγου, που δημοσιεύθηκε τον Μάιο του 2016, ζητείται η κατάρτιση ενός νέου εθνικού σχεδίου δράσης για την εκπαίδευση, περισσότερη κοινωνική δικαιοσύνη, ισότητα και πρόσβαση στην εκπαίδευση για όλες τις μειονεκτούσες ομάδες.

Με βάση τα συμπεράσματα του διαλόγου, η Διάρκης Επιτροπή Μορφωτικών Υποθέσεων του ελληνικού κοινοβουλίου πρότεινε τις ακόλουθες αλλαγές:

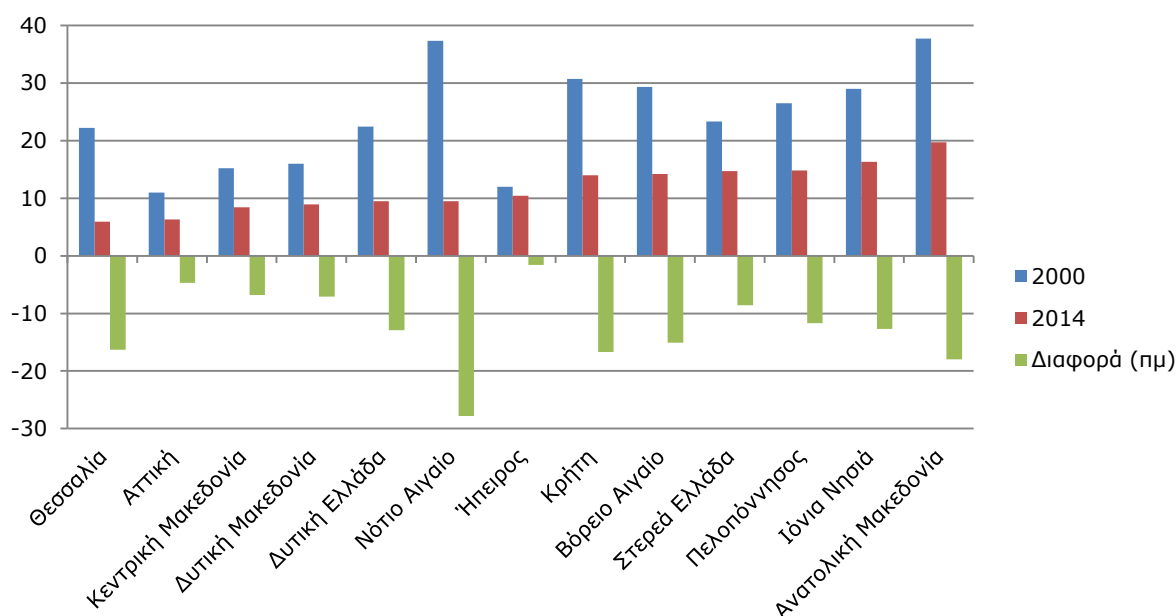
- καθιέρωση δεύτερου υποχρεωτικού έτους προσχολικής εκπαίδευσης, πέραν του ενός έτους που ισχύει σήμερα· βάσει αυτού, η υποχρεωτική προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα στην Ελλάδα θα καλύπτει τις ηλικίες 4-6 ετών·
- εισαγωγή νέου συστήματος «4+2» στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση·
- πιθανή κατάρτιση των εξετάσεων εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και αντικατάστασή τους από μια νέα «διαδικασία επιλογής» στο επίπεδο του πανεπιστημίου, που θα πραγματοποιείται ενδεχομένως στα δύο πρώτα έτη των πανεπιστημιακών σπουδών.

Τα αποτελέσματα του διαλόγου είναι πιθανό να αποτελέσουν, τουλάχιστον σε ορισμένο βαθμό, τη βάση μελλοντικών νομοθετικών προτάσεων. Περισσότερες πληροφορίες στον ιστότοπο: <http://dialogos.minedu.gov.gr/>

4. Αντιμετώπιση των ανισοτήτων και προώθηση της ένταξης

Στην Ελλάδα το ποσοστό της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου μειώθηκε από 9 % το 2014 σε 7,9 % το 2015, πολύ κάτω από τον μέσο όρο του 11 % της ΕΕ των 28 το 2015. Οι διαφορές μεταξύ των φύλων εξακολουθούν να είναι ευδιάκριτες, καθώς το 2015 το ποσοστό της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου για τους άνδρες ανήλθε σε 9,5 % ενώ για τις γυναίκες σε 6,4 %. Ωστόσο, η διαφορά μειώθηκε από τις 4,9 ποσοστιαίες μονάδες (πμ) που ήταν το 2014 στις 3,1 πμ το 2015 και βρίσκεται πολύ κοντά στον μέσο όρο της ΕΕ των 28. Για τους μαθητές που έχουν γεννηθεί στο εξωτερικό η κατάσταση εξακολουθεί να είναι δύσκολη, καθώς οι μαθητές αυτοί εμφανίζουν τετραπλάσιο σχεδόν ποσοστό πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου σε σύγκριση με τους μαθητές που έχουν γεννηθεί στο εσωτερικό της χώρας (24,1 % έναντι 6,8 % το 2015). Το σχήμα 2 περιέχει περισσότερα στοιχεία για τις διαφορές που παρατηρούνται μεταξύ των περιφερειών της χώρας στον τομέα της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου και τη διαχρονική εξέλιξη αυτών των διαφορών. Στον πίνακα αποτυπώνεται αξιολογη βελτίωση στις περιφέρειες του Βόρειου και του Νότιου Αιγαίου αλλά έλλειψη προόδου σε άλλες περιφέρειες, κυρίως στην Ήπειρο (ΚΑΝΕΠ 2015).

⁴ Υπουργική Απόφαση 11803/18-12-2015.

Σχήμα 2. Ποσοστό πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου ανά περιφέρεια επιπέδου NUTS 2 στην Ελλάδα (2000-2014)

Πηγή: Eurostat. Επιγραμμικός κωδικός δεδομένων: *edat_lfse16*.

Η Ελλάδα εξακολουθεί να εφαρμόζει το εθνικό στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για την πρόωρη εγκατάλειψη του σχολείου. Μάλιστα, την περίοδο αυτή αναπτύσσεται περαιτέρω το σύστημα για τη συλλογή και ανάλυση στοιχείων σχετικά με τη μαθητική διαρροή⁵. Το Ινστιτούτο Εκπαιδευτικής Πολιτικής και το παρατηρητήριό του για τη μαθητική διαρροή θα αναλύσουν τα δεδομένα και τους δείκτες. Σκοπός είναι η λήψη διορθωτικών, αντισταθμιστικών και υποστηρικτικών μέτρων σε περιφερειακό και εθνικό επίπεδο (ελληνική κυβέρνηση 2016). Στις 31 Αυγούστου το ελληνικό κοινοβούλιο ενέκρινε νέο νομοσχέδιο στο πλαίσιο της εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης, το οποίο περιλαμβάνει μια σειρά από διατάξεις για τις νέες κρατικές ρυθμίσεις που αφορούν τη λειτουργία των ιδιωτικών σχολείων⁶. Το νομοσχέδιο περιλαμβάνει δέσμη νέων κανόνων για τις εργασιακές σχέσεις στον εκπαιδευτικό τομέα. Οι επικριτές του νομοσχεδίου υποστηρίζουν ότι με το νομοσχέδιο αυτό περιορίζεται η ελευθερία των ιδιωτικών φορέων εκπαίδευσης στη χώρα.

Η νέα μορφή του ολοήμερου σχολείου («ενιαίος τύπος ολοήμερου δημοτικού σχολείου») προβλέπεται ότι θα τεθεί σε εφαρμογή από τη σχολική χρονιά 2016-2017 για όλα τα σχολεία πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης⁷ (Υπουργείο Παιδείας 2016). Με τον νόμο 4386/2016, ο οποίος ψηφίστηκε από το κοινοβούλιο στις 31 Αυγούστου, εισάγεται η έννοια ενός ενιαίου τύπου ολοήμερου σχολείου σε εθνικό επίπεδο. Ο νέος αυτός τύπος εφαρμόζεται σε μεγαλύτερο αριθμό σχολείων, στην πραγματικότητα, ωστόσο, πρόκειται για μια λιγότερο φιλόδοξη εκδοχή του νέου ολοήμερου σχολείου που προβλεπόταν παλαιότερα. Συγκεκριμένα, ο νόμος δεν προβλέπει την οργάνωση ολοκληρωμένων απογευματινών δραστηριοτήτων μετά τη λήξη της πρωινής ζώνης, όπως είχε προβλεφθεί αρχικά. Αφορά 3 555 σχολεία που έχουν πάνω από 4 εκπαιδευτικούς, τα οποία αντιπροσωπεύουν το 80 % περίπου των ελληνικών σχολείων⁸.

Για να υποστηριχθούν τα σχολεία της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης που περιλαμβάνονται στις πιλοτικές «ζώνες εκπαιδευτικής προτεραιότητας», εφαρμόζονται διάφορα μέτρα που αποσκοπούν στην καταπολέμηση των παραγόντων μειονεκτικότητας. Στα μέτρα αυτά περιλαμβάνονται η ενσωμάτωση διαπολιτισμικών εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων στα σχολεία δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, η ενίσχυση της λειτουργίας τμημάτων υποδοχής και η διαμόρφωση

⁵ Το ΙΤΥΕ ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ θα ολοκληρώσει την εφαρμογή του κομβικού συστήματος πληροφορικής «MySchool» και θα εκσυγχρονίσει τη διαδικασία συλλογής δεδομένων.

⁶ Νόμος 4416/2016.

⁷ Υπουργική απόφαση (Φ12/657/70691/Δ1) της 26ης Απριλίου 2016.

⁸ Νόμος 4386/2016 της 31ης Αυγούστου 2016, περισσότερες πληροφορίες στον ιστότοπο http://www.hellenicparliament.gr/Nomothetiko-Ergo/Anazitisi-Nomothetikou-Ergou?law_id=e373a4cd-87fe-493c-b750-a6500109225a

τμημάτων ενισχυτικής διδασκαλίας για μαθητές που προέρχονται από ευπαθείς κοινωνικές ομάδες (όπως π.χ. μαθητές που έχουν γεννηθεί στο εξωτερικό, Έλληνες ομογενείς, Ρομά, μέλη της μουσουλμανικής μειονότητας της Θράκης κ.λπ.).

Όσον αφορά τη μετανάστευση, η Ελλάδα αποτελεί μέχρι στιγμής χώρα διέλευσης προσφύγων. Το ζήτημα της εκπαίδευσης των προσφύγων που μένουν στην Ελλάδα είτε προσωρινά (σε καταυλισμούς) είτε για μεγαλύτερο χρονικό διάστημα, άρχισε πλέον να αντιμετωπίζεται από τις αρμόδιες αρχές. Στις 30 Αυγούστου το υπουργείο παρουσίασε από κοινού με μεγάλες ανθρωπιστικές ΜΚΟ το πρόγραμμα για την εκπαίδευση των παιδιών των προσφύγων. Για τα παιδιά ηλικίας από 4 έως 7 ετών, θα συσταθούν βοηθητικά νηπιαγωγεία στα κέντρα υποδοχής προσφύγων. Τα παιδιά ηλικίας από 7 έως 15 ετών θα ενταχθούν σε τμήματα υποδοχής των γειτονικών δημόσιων σχολείων, στα οποία θα διδάσκονται τα ελληνικά ως δεύτερη γλώσσα.

5. Εκσυγχρονισμός της σχολικής εκπαίδευσης

Η Ελλάδα βρίσκεται αντιμέτωπη με το φαινόμενο της εναλλαγής των γενεών στον εκπαιδευτικό χώρο. Περίπου οι μισοί εκπαιδευτικοί (49 %) στην ελληνική πρωτοβάθμια εκπαίδευση είναι άνω των 50 ετών, ενώ λιγότεροι από το 1 % είναι κάτω των 30 ετών. Παρόμοια κατάσταση παρατηρείται και στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, καθώς το 39 % των εκπαιδευτικών έχουν ηλικία από 40 έως 49 ετών.

Οι μισθοί των εκπαιδευτικών στην Ελλάδα είναι χαμηλότεροι σε πραγματικούς όρους από ό,τι σε πολλές άλλες χώρες του ΟΟΣΑ σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες (ΟΟΣΑ 2015). Λόγω της οικονομικής κατάστασης και των περικοπών στον δημόσιο τομέα, οι μισθοί έχουν μειωθεί στο 76 % του επιπέδου τους κατά το 2008.

Την ίδια στιγμή, οι τάξεις έχουν συγκριτικά λίγους μαθητές, κυρίως στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Στην ελληνική πρωτοβάθμια εκπαίδευση, ο μέσος αριθμός μαθητών ανά τάξη ήταν 17 το 2013, τη στιγμή που ο αντίστοιχος μέσος όρος του ΟΟΣΑ ήταν 21 μαθητές. Στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση, ο μέσος αριθμός μαθητών ανά τάξη ήταν 22, ενώ ο αντίστοιχος μέσος όρος του ΟΟΣΑ ήταν 24 (ΟΟΣΑ 2015). Στην περίπτωση της Ελλάδας, ωστόσο, η αναλογία μαθητών-εκπαιδευτικών επηρεάζεται σε μεγάλο βαθμό από τη γεωγραφική μορφολογία της χώρας. Για να αντιμετωπιστεί η έλλειψη εκπαιδευτικού προσωπικού στα απομακρυσμένα νησιά και στις ορεινές περιοχές της χώρας, και στο πλαίσιο της υποστήριξης των τοπικών κοινοτήτων, το 2015 το Υπουργείο Παιδείας θέσπισε ειδικά κίνητρα για τους μόνιμους και αναπληρωτές εκπαιδευτικούς που επιλέγουν να διοριστούν σε αυτές τις περιοχές. Τα κίνητρα αυτά συνίστανται σε ειδικά επιδόματα. Επιπλέον, ο πραγματικός χρόνος διδασκαλίας των εκπαιδευτικών σε αυτές τις περιοχές είναι ο μισός σε σύγκριση με τον χρόνο διδασκαλίας που ισχύει στην υπόλοιπη χώρα.

Στις 8 Σεπτεμβρίου 2016 το Υπουργείο Παιδείας ανακοίνωσε την πρόσληψη 5 179 προσωρινών αναπληρωτών εκπαιδευτικών στην προσχολική εκπαίδευση, στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση και σε τομείς της ειδικής εκπαίδευσης. Πρόκειται για τον μεγαλύτερο με διαφορά αριθμό προσλήψεων από το 2008. Η αναδιάρθρωση του δικτύου σχολικών μονάδων σταμάτησε πρόσφατα και έκτοτε δεν πραγματοποιήθηκε καμία άλλη ουσιαστική ενέργεια για την προσαρμογή του συστήματος στις ανάγκες της πρωτοβάθμιας και δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης. Ως εκ τούτου, καθίσταται αναγκαίο να προσδιοριστούν περαιτέρω σε ποσοτικό επίπεδο οι ανάγκες σε εκπαιδευτικό προσωπικό, καθώς και να διερευνηθούν τα περιθώρια αύξησης της αποδοτικότητας του εκπαιδευτικού δυναμικού.

Δεδομένης της θετικής επίδρασης που μπορούν να έχουν η αυτονομία και η λογοδοσία στις εκπαιδευτικές επιδόσεις, θεωρείται ανησυχητικό το γεγονός ότι έχουν ανασταλεί οι διαδικασίες για την αξιολόγηση των σχολείων και των εκπαιδευτικών (αυτοαξιολόγηση για τα σχολεία και ατομική αξιολόγηση εκπαιδευτικών), ακόμα και στην ιδιωτική εκπαίδευση (ΟΟΣΑ 2016). Η αρμόδια διοικητική αρχή (ΑΔΙΠΠΔΕ) δεν επιτελεί έτσι πλήρως την αποστολή της, που συνίσταται στη διασφάλιση της ποιότητας και στην αξιολόγηση. Ο κανονισμός για τους διευθυντές των σχολικών μονάδων του Μαΐου του 2015 θεσπίζει νέα διαδικασία επιλογής και νέο σύστημα μοριοδότησης για διάφορα κριτήρια επαγγελματικής και προσωπικής επάρκειας, περιορίζοντας ενδεχομένως την ανεξαρτησία των διευθυντών των σχολικών μονάδων (Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2016δ). Η θέσπιση της ρύθμισης που προβλέπει ότι οι μαθητές θα πρέπει πλέον να έχουν γενικό μέσο όρο 9,5 στα 20, αντί για τουλάχιστον 10 στα 20, ώστε να προαχθούν στις τάξεις του γενικού λυκείου, θα μπορούσε άλλωστε να χαρακτηριστεί ως υποβάθμιση των προτύπων (Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2016β).

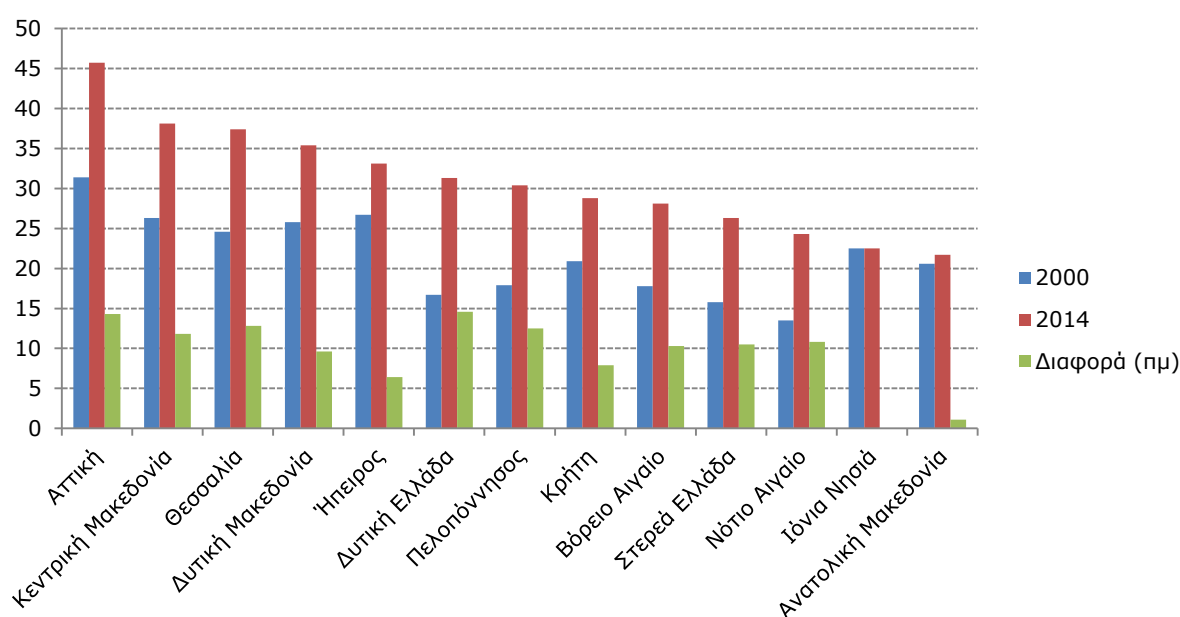
Η Ελλάδα κατατάσσεται 26η στο σύνολο των 28 κρατών μελών της ΕΕ στον δείκτη ψηφιακής οικονομίας και κοινωνίας για το 2016. Δεδομένου ότι ολοένα και μεγαλύτερος αριθμός ταλαντούχων, καταρτισμένων ατόμων μεταναστεύουν στο εξωτερικό για να αναζητήσουν καλύτερες μισθολογικές απολαβές ή καλύτερες συνθήκες διαβίωσης και εργασίας, οι ελληνικές επιχειρήσεις του τομέα ΤΠΕ δυσκολεύονται να βρουν προσωπικό με τις κατάλληλες ψηφιακές δεξιότητες (Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2016γ). Το ποσοστό των πτυχιούχων στους κλάδους των φυσικών επιστημών, της τεχνολογίας, της μηχανικής και των μαθηματικών αυξάνεται, δημιουργώντας έτσι τις κατάλληλες προϋποθέσεις για την ανάδειξη νέων επαγγελματιών. Την 1η Σεπτεμβρίου το Υπουργείο Παιδείας πρότεινε τη δημιουργία εργαστηρίων ανοιχτών τεχνολογιών (*edulabs*) στα σχολεία της πρωτοβάθμιας και της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, στο πλαίσιο της πλατφόρμας συμμετοχικής χρηματοδότησης «act4Greece». Η πλατφόρμα υποστηρίζεται από την Εθνική Τράπεζα της Ελλάδας και έχει αναπτύξει στρατηγική συνεργασία με σειρά από γνωστούς οργανισμούς, όπως π.χ. με το Ίδρυμα Ωνάση, το Ίδρυμα Λάτση, το Ίδρυμα Μποδοσάκη, την Ελληνική Εθνική Επιτροπή για την UNESCO και με Ελληνικό Δίκτυο για την Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη.

6. Εκσυγχρονισμός της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης

Το ποσοστό ολοκλήρωσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα είναι αρκετά υψηλό, καθώς ανήλθε σε 40,4 % το 2015, υπερβαίνοντας ελαφρά τον μέσο όρο της ΕΕ (38,7 %). Ωστόσο, οι μεγάλες διαφορές μεταξύ των φύλων δεν έχουν ακόμα εξαλειφθεί, δεδομένου ότι το 2015 οι γυναίκες εμφάνισαν καλύτερες επιδόσεις από τους άνδρες κατά 10,2 πμ. Το ποσοστό συμμετοχής των σπουδαστών που έχουν γεννηθεί στο εξωτερικό είναι πολύ χαμηλότερο από το αντίστοιχο ποσοστό των σπουδαστών που έχουν γεννηθεί στο εσωτερικό της χώρας· το 2015 η διαφορά ανερχόταν σε 32,1 πμ. Το σχήμα 3 περιέχει περισσότερα στοιχεία για τις διαφορές που παρατηρούνται μεταξύ των περιφερειών στον τομέα της ολοκλήρωσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης και για τη διαχρονική εξέλιξη αυτών των διαφορών. Δείχνει, για παράδειγμα, ότι στα Ιόνια Νησιά ή στην Ανατολική Μακεδονία δεν υπήρξε καμία σημαντική βελτίωση (ΚΑΝΕΠ 2015).

Το ποσοστό απασχόλησης των πρόσφατα αποφοιτησάντων από την τριτοβάθμια εκπαίδευση⁹ παρέμεινε πολύ χαμηλό. Εμφάνισε οριακή μόνο βελτίωση, από 47,4 % το 2014 σε 49,9 % το 2015, αλλά εξακολουθούσε να απέχει πολύ από τον μέσο όρο της ΕΕ των 28, ο οποίος ανήλθε σε 80,5 % το 2014 και σε 81,9 % το 2015.

Σχήμα 3. Ποσοστό ολοκλήρωσης της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης ανά περιφέρεια επιπέδου NUTS 2 στην Ελλάδα (2000-2014)

Πηγή: Eurostat. Επιγραμμικός κωδικός δεδομένων: *edat_ifse_12*.

⁹ Άτομα ηλικίας 20 έως 34 ετών τα οποία αποφοίτησαν από την τριτοβάθμια εκπαίδευση από 1 έως 3 έτη πριν από το έτος αναφοράς.

Όσον αφορά τη διοίκηση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, με νομοθετική πράξη που θεσπίστηκε τον Οκτώβριο του 2015 άλλαξε ο τρόπος εκλογής των πρυτάνεων και των κοσμητόρων, με αποτέλεσμα να περιοριστεί σημαντικά η αυτονομία της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Με τη νομοθετική αυτή πράξη, ο ρόλος των πανεπιστημιακών συμβουλίων υποβαθμίστηκε και τα κριτήρια εκλογιμότητας έγιναν περισσότερο αυστηρά, καθώς, μεταξύ άλλων αλλαγών, τα μέλη πανεπιστημιακού προσωπικού από το εξωτερικό δεν έχουν πλέον δικαίωμα εκλογής. Με βάση το προηγούμενο καθεστώς, τα ιδρύματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είχαν επίσης τη δυνατότητα να καταρτίζουν καταστατικά και κανονισμούς σε επίπεδο ιδρύματος.

Το σχέδιο *Αθηνά* της περιόδου 2012-2014 δεν είχε σημαντικό αντίκτυπο μέχρι σήμερα. Σκοπός του σχεδίου ήταν να αυξηθούν τα κέρδη από την αποδοτικότητα και να ενοποιηθεί το δίκτυο των ιδρυμάτων τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα. Βασικός του στόχος ήταν ο εξορθολογισμός των επιστημονικών πεδίων και η ενίσχυση των βασικών τμημάτων και ιδρυμάτων. Η πρόθεση των εμπνευστών του σχεδίου ήταν να αυξηθεί η καινοτομία στα πανεπιστήμια, να δημιουργηθούν περιφερειακοί θύλακες αριστείας και να συνδεθεί καλύτερα ο πανεπιστημιακός τομέας με τις περιφερειακές αναπτυξιακές ανάγκες. Το σχέδιο συνέβαλε θεωρητικά στη συγχώνευση περισσότερων από 120 πανεπιστημιακών τμημάτων. Στην πράξη όμως, το σχέδιο αυτό δεν οδήγησε στον αναμενόμενο οικονομικό εξορθολογισμό, καθώς πολλά από τα τμήματα που συνενώθηκαν δεν διέθεταν στην πραγματικότητα πανεπιστημιακό προσωπικό και/ή σπουδαστές. Τα τέσσερα πανεπιστήμια που καταργήθηκαν συγχωνεύθηκαν στην πράξη με άλλα ιδρύματα της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (Ευρωπαϊκή Επιτροπή 2016). Επί του παρόντος, το πρόβλημα της ελλιπούς οργανωτικής απόδοσης παρατηρείται σε μεγαλύτερο βαθμό στα Τεχνολογικά Ιδρύματα (ΤΕΙ).

Οι σπουδαστές δεν διαγράφονται πλέον αυτόματα από τα πανεπιστημιακά μητρώα αν δεν καταφέρουν να ολοκληρώσουν τις σπουδές τους εντός της κανονικής περιόδου σπουδών. Η περίοδος αυτή ισούται με τον ελάχιστο αριθμό των αναγκαίων για την απονομή του τίτλου σπουδών εξαμήνων, σύμφωνα με το ενδεικτικό πρόγραμμα σπουδών της σχολής, προσαυξημένο κατά τέσσερα εξάμηνα¹⁰. Η αλλαγή αυτή ενδέχεται να οδηγήσει σε νέα αύξηση της μέσης διάρκειας σπουδών, η οποία είναι ήδη αρκετά υψηλή στην Ελλάδα. Ωστόσο, σύμφωνα με το υπουργείο, οι ανενεργοί σπουδαστές δεν επιβαρύνουν οικονομικά το σύστημα, καθώς δεν έχουν το δικαίωμα να λάβουν εκπαιδευτικές παροχές. Στις 31 Αυγούστου το ελληνικό κοινοβούλιο ψήφισε νέο σχετικό νόμο. Σύμφωνα με αυτήν τη νομοθετική πράξη, οι σπουδαστές πρέπει να εγγράφονται σε κάθε εξάμηνο και οφείλουν να υποβάλουν δήλωση σε περίπτωση που θέλουν να διακόψουν τις σπουδές τους.

Τον Ιούνιο του 2016 οι ελληνικές αρχές παρουσίασαν νέα στρατηγική για την τριτοβάθμια εκπαίδευση που καλύπτει την περίοδο 2016-2020 (ελληνική κυβέρνηση 2016). Με το έγγραφο αυτό επιχειρείται η απόκτηση μακρόπνοου στρατηγικού οράματος και μελλοντικού προσανατολισμού για την τριτοβάθμια εκπαίδευση στη χώρα. Η στρατηγική περιλαμβάνει πολλά σημαντικά γενικά στοιχεία, όπως η βελτίωση της ποιότητας της εκπαίδευσης και της μάθησης και η ενίσχυση της ισότητας και της πρόσβασης στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Περιλαμβάνει επίσης ως στόχο τη βελτίωση της διασφάλισης της ποιότητας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση. Η στρατηγική περιέχει αρκετά γενικά μέτρα για την αύξηση της συμμετοχής όλων των πληθυσμιακών ομάδων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και για την αύξηση των ποσοστών ολοκλήρωσής της. Αποσκοπεί επίσης στην υποστήριξη της έρευνας και στην προαγωγή της καινοτομίας. Η στρατηγική, ωστόσο, δεν περιέχει αρκετά ειδικά και στοχευμένα μέτρα, με αποτέλεσμα να καθίσταται δύσκολη η πλήρης και αποτελεσματική υλοποίησή της.

¹⁰ Σύμφωνα με τον νόμο 4327/2015.

7. Εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, και προώθηση της εκπαίδευσης ενηλίκων

Η συμμετοχή στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση (EEK) στην Ελλάδα παρέμεινε σε μεγάλο βαθμό σταθερή το 2014, με ποσοστό 31 %. ωστόσο, το ποσοστό αυτό ήταν χαμηλότερο κατά 17 πμ από τον μέσο όρο της ΕΕ. Η συμμετοχή των ενηλίκων στην εκπαίδευση, η οποία ανήλθε σε 5,7 % το 2015, παρέμεινε επίσης σε χαμηλά επίπεδα και απείχε πολύ από τον μέσο όρο της ΕΕ (10,7 %). Η Ελλάδα εμφανίζει εξαιρετικά χαμηλό ποσοστό απασχόλησης για τους πρόσφατα αποφοιτήσαντες από προγράμματα ανώτερης δευτεροβάθμιας ΕΕΚ¹¹. Το 2015 το ποσοστό αυτό ανήλθε σε 37,5 % και βρισκόταν σχεδόν στο μισό του αντίστοιχου μέσου όρου της ΕΕ (73 %).

Σύμφωνα με την έρευνα για τις δεξιότητες των ενηλίκων (PIAAC) που διενεργήθηκε από τον ΟΟΣΑ για την Ελλάδα το 2016, συνολικά η χώρα εμφανίζει σχετικά καλές επιδόσεις τόσο στην ανάγνωση και τη γραφή όσο και στην αριθμητική, μολονότι υστερεί λίγο έναντι του μέσου όρου του ΟΟΣΑ. Ωστόσο, η χώρα εμφανίζει εξαιρετικά χαμηλό επίπεδο στον τομέα της επίλυσης προβλημάτων, γεγονός που αναδεικνύει την ανάγκη για αυξημένη παροχή εγκάρσιων και ψηφιακών δεξιοτήτων. Στην έρευνα διαπιστώθηκε επίσης ότι το ποσοστό των ενηλίκων στην Ελλάδα που εμφανίζουν τις υψηλότερες επιδόσεις στην ανάγνωση, τη γραφή και την αριθμητική είναι σημαντικά χαμηλότερο από τον μέσο όρο του ΟΟΣΑ, ενώ το ποσοστό των ενηλίκων με ανεπαρκείς δεξιότητες στην ανάγνωση, τη γραφή και την αριθμητική είναι πολύ υψηλότερο από τον μέσο όρο. Σε αντίθεση με τον κανόνα που ισχύει σε άλλες χώρες και θέλει τις νεότερες γενιές να εμφανίζουν συνήθως υψηλότερες επιδόσεις από ό,τι τα άτομα μεγαλύτερης ηλικίας, στην Ελλάδα οι νέοι ηλικίας από 25 έως 34 ετών εμφανίζουν το ίδιο καλές επιδόσεις στην ανάγνωση και τη γραφή με τα άτομα ηλικίας από 55 έως 65 ετών. Οι ενήλικες απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στην Ελλάδα εμφανίζουν σχετικά χαμηλές επιδόσεις στην ανάγνωση, τη γραφή, την αριθμητική και την επίλυση προβλημάτων σε τεχνολογικά περιβάλλοντα (ΟΟΣΑ 2016β).

Η Ελλάδα εκπονεί την περίοδο αυτή δύο βασικές τομεακές στρατηγικές, αφενός για τη διά βίου μάθηση (ΔΒΜ) και αφετέρου για την ΕΕΚ (ελληνική κυβέρνηση 2016). Το εθνικό στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για τη ΔΒΜ θα περιλαμβάνει μέτρα με σκοπό:

- την αύξηση της παροχής ΔΒΜ για τους ενήλικες·
- την εντατικοποίηση της συνεργασίας με τους ενδιαφερόμενους φορείς·
- τη διασφάλιση της συμπληρωματικότητας της ΔΒΜ με άλλους τομείς της εκπαίδευσης (αρχική ΕΕΚ και ΕΕΚ σε χώρους εργασίας)·
- την ανάπτυξη των δεξιοτήτων των ομάδων-στόχων που αποτελούν προτεραιότητα (π.χ. εργαζόμενοι προχωρημένης ηλικίας)·
- την αποτελεσματική εφαρμογή εργαλείων διαφάνειας· στα εργαλεία αυτά περιλαμβάνονται το ευρωπαϊκό και εθνικό πλαίσιο επαγγελματικών προσόντων, το ευρωπαϊκό σύστημα πιστωτικών μονάδων για την επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση και το ευρωπαϊκό πλαίσιο αναφοράς για τη διασφάλιση της ποιότητας στην ΕΕΚ.

Το εθνικό στρατηγικό πλαίσιο πολιτικής για τη βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας της ΕΕΚ θα περιλαμβάνει μέτρα με σκοπό:

- την καλύτερη εναρμόνιση της παροχής ΕΕΚ με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας και τη βελτίωση της συνεργασίας με τους ενδιαφερόμενους φορείς·
- την προσαρμογή των προγραμμάτων σπουδών, τη βελτίωση του αναλυτικού προγράμματος διδασκαλίας και την κατάρτιση νέων συγγραμμάτων·
- την προώθηση μηχανισμών απόκτησης εργασιακής εμπειρίας ώστε να αντιμετωπίζονται μελλοντικές ελλείψεις δεξιοτήτων·
- τη διαμόρφωση εθνικής προσέγγισης για τη διασφάλιση της ποιότητας και για την εφαρμογή αρχών διαφάνειας·
- την αύξηση του αριθμού σπουδαστών και αποφοίτων που συμμετέχουν σε προγράμματα μαθητείας μέσω της αναμόρφωσης των εν λόγω προγραμμάτων για 150 ειδικότητες και επαγγέλματα·

¹¹ Άτομα ηλικίας 20 έως 34 ετών που ολοκλήρωσαν την εκπαίδευση ένα έως τρία έτη πριν από το έτος αναφοράς.

- την ανάπτυξη και εφαρμογή τόσο των προγραμμάτων μαθητείας για αποφοίτους δευτεροβάθμιας και μεταδευτεροβάθμιας ΕΕΚ (ΕΠΑΛ και σχολές ΙΕΚ) όσο και της πρακτικής κατάρτισης σε ναυτικές ακαδημίες.

Αμφότερες οι στρατηγικές αποσκοπούν κυρίως στη συμμόρφωση με τις προϋποθέσεις που προβλέπονται για τη λήψη χρηματοδοτικής στήριξης από τα Διαρθρωτικά και Επενδυτικά Ταμεία της ΕΕ. Ωστόσο, εφόσον εφαρμοστούν πλήρως, οι στρατηγικές αυτές θα μπορούσαν να αποτελέσουν μια πρώτη απόπειρα για την παροχή στρατηγικής κατεύθυνσης στον τομέα της εκπαίδευσης και της κατάρτισης στη χώρα.

8. Παραπομπές

ΔΙΑΡΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗ ΜΟΡΦΩΤΙΚΩΝ ΥΠΟΘΕΣΕΩΝ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ (2016), ΔΙΑΠΙΣΤΩΣΕΙΣ, ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑΤΑ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ,
http://www.minedu.gov.gr/publications/docs2016/morfotikwn_porisma.pdf

ΕΘΝΙΚΟΣ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΔΙΑΛΟΓΟΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΑΙΔΕΙΑ (2016), ΠΟΡΙΣΜΑΤΑ,
http://dialogos.minedu.gov.gr/wp-content/uploads/2016/04/PORISMATA_DIALOGOU_2016.pdf

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2015α), «Eurydice, Structural Indicators for Monitoring Education and Training Systems in Europe — 2015», http://eacea.ec.europa.eu/education/eurydice/documents/thematic_reports/190EN.pdf

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2015β), «Memorandum of Understanding between the European Commission, acting on behalf of the European Stability Mechanism, and the Hellenic Republic and the Bank of Greece»,
http://ec.europa.eu/economy_finance/assistance_eu_ms/greek_loan_facility/pdf/01_mou_20150811_en.pdf

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2016α), «Eurydice, National Sheets on Education Budgets in Europe — 2015»,
<https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/images/8/8f/194EN.pdf>

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2016β), «Eurydice, Eurypedia»,
https://webgate.ec.europa.eu/fpfis/mwikis/eurydice/index.php/Main_Page

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2016γ), Δείκτης ψηφιακής οικονομίας και κοινωνίας (DESI) 2016,
<https://ec.europa.eu/digital-single-market/en/news/european-digital-progress-report-edpr-country-profiles>

Ευρωπαϊκή Επιτροπή (2016δ), «Compliance Report; the Third Economic Adjustment Programme for Greece — First Review»,
http://ec.europa.eu/economy_finance/assistance_eu_ms/greek_loan_facility/pdf/cr_full_to_ewg_en.pdf

ΚΕΝΤΡΟ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ της ΓΣΕΕ (2015), Ετήσια Έκθεση για την Εκπαίδευση 2015,
<http://www.kanep-gsee.gr/content/etisia-ekthesi-gia-tin-ekpaideysi-2015>

Ελληνική κυβέρνηση (2016), Εθνικό Πρόγραμμα Μεταρρυθμίσεων.
http://ec.europa.eu/europe2020/pdf/csr2016/nrp2016_greece_el.pdf

ΟΟΣΑ (2015), «Education at a Glance», <http://www.oecd.org/edu/education-at-a-glance-19991487.htm>

ΟΟΣΑ (2016α), «Country review of education in Greece» (επικείται η δημοσίευση).

ΟΟΣΑ (2016β), «Skills Matter: Further Results from the Survey of Adult Skills»,
<http://www.oecd.org/edu/skills-matter-9789264258051-en.htm>

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ (2016), Η στρατηγική της Ανώτατης Εκπαίδευσης στην Ελλάδα, 2016-2020, <http://www.minedu.gov.gr/aei-9/stratigiki-aei/21342-06-06-16-i-anagki-gia-ethniki-stratigiki-sta-ae>

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ (2016), «Διάλογος», <http://dialogos.minedu.gov.gr/>

9. Παράρτημα. Πηγές βασικών δεικτών

Δείκτης	Επιγραμμικός κωδικός δεδομένων Eurostat
Άτομα που εγκαταλείπουν πρόωρα την εκπαίδευση και την κατάρτιση	edat_ifse_02 + edat_ifse_14
Ποσοστό ολοκλήρωσης τριτοβάθμιας εκπαίδευσης	edat_ifse_03 + edat_ifs_9912
Προσχολική εκπαίδευση και φροντίδα	educ_uoe_enra10
Ποσοστό απασχόλησης των πρόσφατα αποφοιτησάντων	edat_ifse_24
Δημόσιες δαπάνες για την εκπαίδευση ως ποσοστό του ΑΕΠ	gov_10a_exp
Δαπάνες για δημόσια και ιδιωτικά ιδρύματα ανά φοιτητή	educ_uoe_fini04
Μαθησιακή κινητικότητα	educ_uoe_mobg03
Συμμετοχή ενηλίκων στη διά βίου μάθηση	trng_ifse_01

Παρατηρήσεις και ερωτήσεις σχετικά με την παρούσα έκθεση είναι ευπρόσδεκτες και μπορούν να αποστέλλονται μέσω ηλεκτρονικού ταχυδρομείου προς:
 Krzysztof KANIA
krzysztof.kania@ec.europa.eu
 ή
EAC-UNITE-A2@ec.europa.eu

